

Oikeusneuvos Anne E. Niemi

20.11.2019

H 615/19

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 13.11.2019

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LIITTYEN ERITYISESTI KUNTALAIN 142 JA 144 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta (HE 61/2019 vp).

1 Kunnallisvalitukseen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukainen valituslupajärjestelmä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kuntalain jatkovalitusta koskevaa 142 §:ää muutetaan siten, että kunnallisvalitukseen ulotetaan valituslupamenettely. Kuntalain 144 §:ssä olevassa viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin vastaamaan vuoden 2020 alussa voimaan tulevaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia. Kunnallisvalitukseen sovellettaisiin valituslupan hakemisen ja myöntämisen osalta lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

Hallituksen esityksessä on käyty kattavasti läpi valituslupan myöntämisen edellytyksiä. Siinä on nostettu esiin se keskeinen seikka, että korkeimman hallinto-oikeuden valituslupan myöntäminen ei ole harkinnanvaraista, vaan lupa myönnetään, jos jokin laissa säädetty valituslupan myöntämisen peruste on olemassa.

Vuoden 2020 alusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa tulee voimaan kattava valituslupajärjestelmä. Kunnallisvalitus on kuntalaisen käytössä oleva keino valvoa kunnan toiminnan lainmukaisuutta. Tämä funktio säilyy ennallaan eikä valituslupajärjestelmä kavenna oikeutta saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden arvioitavaksi.

Kunnallisvalitus on oikeussuojakeinona kunnallista viranhaltijaa koskevissa hallintopäätöksissä. Valtion virkamiehiä koskevissa asioissa on jo voimassa valituslupajärjestelmä eikä ole mitään perustetta tehdä kunnallisten viranhaltijoiden asioissa poikkeusta pääsäännöstä. Korkein hallinto-oikeus muistuttaa tässä yhteydessä, että valituslupan tarve kohdistuu myös viranomaisten valituksiin. Näin ollen, jos esimerkiksi viranhaltijan valitus on menestynyt hallinto-oikeudessa, eikä viranomainen esitä valituslupahakemuksessaan perustetta valituslupan myöntämiselle, viranhaltija saa lainvoimaisen päätöksen oikeusriidassa huomattavasti nopeammin kuin jos viranomaisen valituksen johdosta tulisi tehdä kuulemiskierros.

Korkein hallinto-oikeus pitää välttämättömänä, että kunnallisvalitukseen ulotetaan poikkeukseton valituslupamenettely samanlaisessa muodossa kuin siitä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Sikäli kuin katsotaan, että kuntalain 142 §:llä on itsenäinen eikä vain informatiivinen merkitys, pykälää on perusteltua muuttaa ehdotetulla tavalla.

2 Kunnan jatkovalitusoikeus

Hallituksen esityksessä todetaan, että kunnan jatkovalitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on perustunut oikeuskäytäntöön. Jos kunnan viranomaisen päätös on hallinto-oikeudessa kumottu, on katsottu, että kunnalla on jatkovalitusoikeus. Kuntalaissa ei ole erikseen sääntelyä siitä, millä kunnan viranomaisella on toimivalta tehdä jatkovalitus.

Hallituksen esityksessä on todettu, että kuntalakiin on oikeustilan selkeyttämiseksi tarpeen ottaa kunnan viranomaisen jatkovalitusoikeutta koskeva sääntely sekä sääntely kunnan valitusoikeuden käyttämistä koskevan toimivallan jakautumisesta. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä kuntalain 142 §:ään uusi 3 momentti.

Korkein hallinto-oikeus pitää ehdotetun uuden momentin lisäämistä oikeustilaa selkeyttävänä.